

Emigrace a její přínos v boji proti totalitě.

Jako téměř všichni během okupace armádami Varšavské smlouvy pod vedením Sovětského svazu, jsem vystupoval na obranu republiky. Po podepsání Moskevských dohod o okupaci jsem těžce nesl jak kamarádi a velitelé kolem mě, kvůli vlastní kariéře se začali obracet ve svých názorech. Začal jsem proti takovému jednání vystupovat a s tím také přišla na mě řada udání a následujících vyšetřování kontrarozvědkou. Jednou, že chci uprchnout (v té době to byla ještě blbost, ale vyslovil jsem se pro vytvoření zahraniční armády), kvůli upálení Palacha atd. Od okupace mi byl vysloven zákaz létání a do letadla jsem se už nedostal. Bylo mi jasné, že za takových okolností nemohu v armádě zůstat. V té době jsem už končil čtvrtý semester na civilní Vysoké škole dopravní, obor ekonomika a technický aspekt letecké dopravy. Po návratu z Prahy, kam jsem každý měsíc dojížděl na přednášky, zkoušky a konzultace mě zastavila stráž u brány s tím, že se musím okamžitě dostavit do kanceláře kontrarozvědky. Tam mě čekal výslech tří důstojníků kontrarozvědky. Přítomen byl kontrarozvědčík armády, divise a našeho pluku. Byl to můj poslední z několika výslechů. Úvodem mi bylo řečeno, že mě hledali (přestože se vědělo a bylo jednoduché zjistit kde jsem) a jsou připraveni mě odvézt k podrobnému výslechu do Prahy. Pak z nich jeden pokračoval, že mají hlášení, že jsem prohlásil, že prezident Svoboda je kolaborant. Okamžitě jsem si uvědomil, že když jsem se s kluky na téma zrady našich politiků bavil, sedělo nás tam asi sedm. To znamenalo, že tam seděl jeden, co udání napsal. Zřejmě už mluvili s ostatními, kteří to popřeli a pokud by to neudělali, byli by sami obviněni z toho, že to nehlásili. Pravděpodobně to asi měl už v rukou prokurátor, který nemohl postavit vinu na jednom "anonymním" udání a potřebovali svědka, nebo moje doznání. Píši to sáhodlouze, ale s odpovědí jsem váhat nemohl a vše mi proběhlo hlavou ve vteřině. Odpověděl jsem, že jsem nikdy nic takového neřekl, že to řekl on a ti druzí dva důstojníci jsou svědci. Jejich odpověď byla, že přece si to nemohl někdo vymyslet. Odpověděl jsem, že nevím na jakém podkladě si to někdo vymyslel, co jsem ale řekl bylo, že nevidím rozdíl mezi tím co dosáhl soudruh prezident Svoboda v Moskvě a prezident Hácha v Berlíně. Jediný rozdíl vidím v tom, že prezident Hácha nejdříve podepsal okupaci a pak německá vojska vkročila do Československa, kdežto sovětská vojska nejdříve do republiky vlezla a pak teprve soudruh Svoboda podepsal okupaci. A jestli to soudruzi vidí jinak, ať mi to vysvětlí a tak to budu podávat. Myslím, že si s mým vysvětlením nevěděli rady a poslali mě pryč. S tím asi moc dělat nemohli. Alespoň ne ještě v té době poměrně brzy po okupaci, ještě v začátcích roku 69.

Již po podepsání Moskevských dohod jsem si podal žádost o propuštění do zálohy. Někdy začátkem března 69 si mě zavolal do kanceláře velitel pluku, že moje žádost byla zamítnuta. Nemám důvod, sice létat nebudu ale potřebuji důstojníky na štábu, budu mít svou kancelář a dost klidu abych dostudoval. Pro mě byl dostačující zákaz létání a odpověděl jsem, že důvod mám. Nemohu souhlasit s okupací a nemohu souhlasit s tím, kdy řádně zvolení lidé do

Národního shromáždění, jsou vyměňováni za loutky, kterým nikdy nebyla dána důvěra lidu. Novou přísahu jsem odmítl podepsat. Odpověď byla do týdne a k 1.dubnu 69 jsem byl bez náhrady propuštěn. Že jsem byl zdegradován z kapitána na vojína jsem se ale dozvěděl až začátkem devadesátých let, kdy totalitní vláda komunistů padla. Dostal jsem práci na inženýrském místě technika v Ústavu geologického inženýrství v Brně, ale bylo mi jasné, co se bude časem dít a je jen otázkou času, kdy si pro mě přijdou a rozhodně mě na zodpovědném místě při nejmenším nenechají. Tři dny před výročím okupace jsme s pětiletým klukem a manželkou republiku přes Maďarsko a Jugoslávii opustili a koncem srpna jsme byli v Paříži. Vypadalo to jako uspěchané, ale měl jsem obavy z případného uzavření hranic k vůli nadcházejícím demonstracím o výročí. K tomu došlo v říjnu 69. Po dalších třech měsících čekání byla vyřízena naše emigrace do Kanady, kam jsme přiletěli 28 listopadu 69.

Po vyřešení starostí o bydlení a velmi skrovné Vánoce, jsme poznali pár dobrých lidí, kteří nám nezištně pomohli. Jedna z nich byla Marie Komínková, bývalá řádová sestra, která dala manželce kabát na zimu. Samozřejmě žádné zimní oblečení jsme neměli. Tak jsem se poznal s Milošem, jejím manželem. Byl to bývalý politický vězeň který si odseděl v československých věznicích a koncentracích 17 let a propuštěn byl až kolem roku 68. Ten mě zase seznámil s Mikem Rybáčkem, uprchlíkem staré generace po komunistickém puči kdy mu bylo šestnáct let. Byl výborný fotograf- amatér. Spolu jsme už roku 1970 dali dohromady pořad o tom, jak probíhala okupace a promítali jsme ho na tři plátna v českém kostele v Torontu. Prostřední plátno byl 16 mm film, který Miloš sehnal a po stranách dva projektory diapositivů. Tak vlastně jsme začínali protikomunistický odboj s dobrým úspěchem v české komunitě.

Byli jsme poměrně malá skupinka, ke které se ještě přidalo pár bývalých politických vězňů a sporadicky, nějaký sponzor z bohatších čechů, uprchlíků ze 48 roku. Imigranti nové vlny po 68 roku, ti samí, kteří tvrdili, že utekli z politických důvodů ale o nějakou práci proti komunistickému režimu z 99% a možná i víc, zájem neměli. Osobně jsem to považoval za svou povinnost.

Během asi jednoho roku Miloš Komínek odkoupil jedny bývalé české noviny „Naše hlasy“ ve kterých jsem se stal redaktorem. Samozřejmě neplaceným. Noviny jsme změnilí tématicky z krajanského tisku na ostře protikomunistické. Miloš byl jediný, kdo se tisknutím živil a prakticky všechny peníze dával do novin, kterých se tisklo kolem dvou tisíc. Občas jsem musel i já přispět finančně nebo větší půjčkou. Aby se něco vydělalo, tiskly se nějaké knížky, dostaly se k nám i zakázky od polského vydavatele, pamflety pro podniky, český kostel a pod. V té době jsem také už pracoval a tak na to padaly moje víkendy. Psal jsem články, kreslil a dělal grafickou úpravu. Zprvu se sázelo ručně, později se koupil zastaralý sázecí počítač a sehnal se český ofsetový tiskařský stroj. Často jsem připravoval noviny na fotografování pro tiskařské folie. V té době jsem také obdržel novinářskou legitimaci a zúčastňoval jsem se schůzí etnického tisku.

Některé články jsem musel přeložit do angličtiny, nechat opravit a byly tištěny v etnických novinách, které vydávalo Toronto. „Naše Hlasy“ někdy kolem roku 85 zanikly a místo nich se vydával časopis „Svědomí“, jako měsíčník. Po rozpadu komunistického režimu se Miloš vrátil do republiky a vydával tento časopis dál až do doby kdy zemřel. Myslím ale, že to už bylo jen na internetu, kam jsem mu také nějaké články posílal.

Roku 1974 „Moravia Press“, jak se náš nevýdělečný podnik jmenoval, dostal pozvání na celosvětový kongres Antikomunistické Ligy, která byla pořádána v Paraguay. Protože jsem znal již poměrně dobře anglicky, fotografoval jsem a psal jako redaktor, do Paraguaye jsem odletěl já. Cestu jsem si musel zaplatit, ale v Asunciónu, hlavním městě jsme byli hosty. O průběhu konference jsem pak napsal dlouhý článek doprovázený fotografiemi. Mým překvapením bylo, že jsme přiletěli do státu tehdy označovaným jako jeden z nejhorších fašistických vlád a zrovna tam probíhala předvolební kampaň tří politických stran. Stranu Colorado vedl president Alfredo Stroesner, který vyhrával volby po 25 let. Pro paraguajce znamenal asi tolik, co pro nás za první republiky TGM. Byli jsme se také podívat na důležitý fotbalový zápas s Argentinou, kde president udělal slavnostní výkop. Na stadionu se tlačil mezi lidmi, s každým si podával ruku a žádnou ochranku jsem neviděl i když tam pravděpodobně byla. Bylo to až v dalším volebním období, kdy volby prohrál. Ve městě se také zúčastnil odhalení pomníku obětem komunizmu a jednou nás navštívil na jednání konference a zdržel se mezi námi i přes polední přestávku. Při debatě se studenty univerzity na můj dotaz, jak jednájí s komunisty, mi odpověděli, že v Paraguay je antikomunismus takový druh náboženství. Asi moc dobře se vědělo proč. Konferenci navštívili delegáti téměř ze všech svobodných států a politických uprchlíků zastupujících jejich totalitní státy. Z Čechů kromě mne, zde ještě byl jeden z Rakouska. Všichni jsme používali na doporučení organizátorů na našich jmenovkách falešná jména. Poznal jsem se tam s mnoha lidmi z celého světa.

Nebyly to jen noviny, které jsme vydávali. Organizovali jsme demonstrace a poměrně početná byla při návštěvě předsedy vlády Štrougala. Někdy v půli sedmdesátých let začaly chodit výhružné dopisy právníků Československé vlády k úpravě vztahu k republice s tučnými účty za školní vzdělání. Bohužel se našlo dost lidí, kteří si tyto vztahy upravovali a dokonce někteří pak i do republiky jezdili na návštěvy. Samozřejmě jsme těmito lidem přestali důvěřovat. Rozpoutali jsme velikou kampaň nejen v našich novinách, ale i v etnickém tisku, torontských novinách a TV, s dopisy na poslance a vládu o vyděračství Československé vlády kanadských občanů českého původu. Československo couvlo a vymáhání dolarů za vzdělání bylo zrušeno.

Kanada se hemžila českými agenty a zřejmě měli někoho i v řadách RCMP, tedy kanadské federální policie. Když jsem hledal místo pilota byl jsem jednoho dne volán úředníkem pracovního úřadu českého původu, že pro mě našel místo, abych se dostavil. Po více než hodinovém čekání přišel člověk, který mě vzal do protější restaurace na kávu, že si promluvíme.

Měl jsem připravené letecké dokumenty a myslel jsem si, že mi řekne o jaké místo se jedná. V restauraci se mi představil a legitimoval jako důstojník RCMP a že potřebuje informace o Komínkovi a Moravia Press. Řekl jsem mu, že jsem tam sice párkrát byl, ale že ho neznám, abych mohl nějaké informace podat. Tím to skončilo. Ještě mě požádal, abych o našem rozhovoru mlčel. Po jeho odchodu jsem okamžitě Milošovi volal z veřejného automatu, že se o něj federální policie zajímá. Jednou se stalo, že jeden z našich kluků, kterého jsem znal jen od vidění, byl nalezen na jedné ulici v bezvědomí a zmlácen. Musela ho odvézt sanitka do nemocnice. Vypadalo to na obyčejný přeřepad, jeho auto bylo ukradené. Policie auto nenašla. Asi za 14 dní nás napadlo se podívat do 600 km vzdáleného Montrealu, kde bylo naše vyslanectví. Auto jsme našli v boční ulici nedaleko. Osobně jsem ho převážel zpět do Toronta. Také se nám stalo, že se nám někdo snažil asi třikrát založit v tiskárně požár. Hadrou nasáklou benzinem a strčenou škvírou ve dveřích pro dopisy. Naštěstí byla tiskárna přímo naproti hasičské stanici. Byli jsme solí v očích Československému vyslanectví a jejich agentům..

Jedna z velikých akcí, byla domluva s Ontarijským ministrem bez porfeje na televizním, panelovém pořadu. Dali jsme plán dohromady se skupinami lidí, kteří pocházeli z bývalých socialistických zemí na téma pronásledování kanadských občanů vládami těchto zemí. Každá měla jednoho zástupce. Natáčelo se jednou týdně a program pak běžel v TV dvakrát. (Jednou se opakoval). Panel pak moderovali známí novináři Peter Worthington and Don McDonald. Na příklad jsem tam uvedl i s dopisem odpověď našeho vyslanectví na moji žádost o vízum pro naši dceru, která se mi už v Kanadě narodila a chtěl jsem ji na prázdniny poslat k babičce. V odpovědi bylo doslova uvedeno, že ji vízum udělí, ale výjezd zpět jí nedovolí, protože se narodila českým rodičům a tudíž je pokládána za československou státní občanku. Na panelu vedle mě seděl bulharský farář, který organizoval demonstrace za propuštění jeho otce z bulharského koncentráku. Toho při oslavě Bulharského Dne navštívil člověk který mu doslova řekl, aby s organizováním přestal, nebo odrovnají jeho celou rodinu v Bulharsku. Když se zeptal, jak to myslí, řekl mu, že tak jak to říká. Jednoho po druhém. Na panelu nás bylo myslím pět, ale přesto, že program měl běžet celý rok, natočil a vysílal se jen dvakrát. Ze všech socialistických států došly vládě protestní a výhružné nóty natolik, že program vláda zastavila a přestala jej financovat.

Ne všech akcí jsem se mohl zúčastnit. Ve spolupráci s rakouskými kamarády se vypouštěly menší meteorologické balóny s nějakými letáky které jsme vytiskli. Jak tato akce dopadla nevím. Na některé akce jsme seznamovali jen ty, kteří se přímo na akci podíleli. Víím také že se tiskly nějaké výjezdní doložky a k nim byla zhotovena výjezdní razítka. Ty se pak pašovaly přes Rakousko do Maďarska. Komu a jak byly použity nevím. Po rozpadu komunismu Miloš zrušil podnik a odstěhoval se zpět do Frýdku, kde ještě vydával „Svědomy“ až do doby než zemřel. Občas jsem mu poslal nějaký článek a některé jsem zveřejnil na webových stránkách. Více se ale dnes věnuji překladům pro zpravodaj Svazu Letců a občas jsem i něco poslal na naše stránky

VSR. Bylo mi ale oběma organizacemi sděleno, že jsme nepolitické sdružení a mé politické články pokud vím se nezveřejňovaly. Jako voják jsem se podřídil, ale nikdy jsem s tím osobně nesouhlasil. Byli jsme režimem za naše politické názory poškozeni. Myslím, že bylo chybou, že jsme politicky nevystupovali. Dnes jsme nuceni s politiky jednat a domáhat se nároků, které nám náleží.

Pplk. Jaroslav Mílek